

HE 34/2024 vp; Sisäministeriön poliisiosaston ja rajavartio-osaston yhteinen lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain, metsästyslain 89 §:n ja kalastuslain 99 ja 108 §:n muuttamisesta.

Sisäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon asiassa seuraavaa.

Taustaa

Maa- ja metsätalousministeriö pyysi valmisteluvaiheessa lausuntoa sisäministeriöltä. Sisäministeriön poliisiosasto tutustui esitykseen ja kiinnitti lausunnossaan silloin huomiota erityisesti seuraaviin seikkoihin.

Laki Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain muuttamisesta 11 §: Oikeudet toisen kiinteistöllä. Poliisiosasto piti huomattavana muutoksena toimivallan laajentamista yksityisille maa- ja vesialueille. Poliisiosasto ehdotti, että suoritettaessa suunnitelmallista valvontaa yksityisillä alueilla pykälään sisällytettäisiin vähintäänkin velvollisuus, jos se on tilanteessa kohtuudella tehtävissä, ilmoittaa maa- tai vesialueen omistajalle tai haltijalle erätarkastajan liikkumisesta ja toimenpiteistä alueella.

19 a §: Niskoittelu erätarkastajaa vastaan. Poliisiosasto näki ongelmallisena näyttökysymykset, ja ehdotti selvitettäväksi ja mahdollisuuksien mukaan luonnokseen liittäväksi, millä edellytyksillä ja välineillä tarkastustilanne olisi tallennettavissa riittävän näytön varmistamiseksi ja sana sanaa vastaan -tilanteen välttämiseksi.

Laki metsästyslain 89 §:n muuttamisesta ja laki kalastuslain 108 §:n muuttamisesta. Poliisiosasto kiinnitti huomiota epäsuhtaan ehdotettujen toimivaltuuksien laajennusten sekä rikoslain ja pakkokeinolain joidenkin säännösten välillä. Esityksessä laajennettiin erävalvonnassa käytössä olevia toimivaltuuksia tavalla, joka ei muussa viranomaistoiminnassa vaikuttaisi olevan mahdollista. Ehdotetut toimivaltuudet eivät edellyttäisi rikosepäilyä, joka on esimerkiksi yksi pakkokeinolain 8 luvun 2 §:n ja 31 §:n soveltamisen edellytyksistä. Pykälissä säädetään kotietsinnästä sekä henkilöntarkastuksesta esineen, omaisuuden, asiakirjan, tiedon tai seikan löytämiseksi.

Poliisiosasto ehdotti, että tarkastusoikeutta ilman rikosperustetta ja mahdollisuutta poiketa pakkokeinolain vaatimuksista perusteltaisiin luonnoksessa aikaisempaa paremmin. Luonnoksen perusoikeuksiin liittyviä vaikutuksia olisi viranomaistoiminnan lisäksi syytä arvioida nykyistä tarkemmin myös kansalaisten näkökulmasta.

Muutokset lausuntokierroksen jälkeen

Maa- ja metsätalousministeriö poisti lausuntokierroksen jälkeen esitysluonnoksesta erätarkastajien alueellista toimivaltaa koskevan ehdotuksen, ja katsoi erävalvontalain voimassa olevan sääntelyn mahdollistavan tyydyttävällä tavalla erätarkastajan

toimenpiteet toisen kiinteistöllä tilanteissa, joilla on selvä ja välitön yhteys Metsähallituksen hallinnassa oleviin alueisiin.

Maa- ja metsätalousministeriö muutti erävalvontalain 9 §:ään lisättäväksi ehdotetun 5 momentin sääntelyä siten, että haltuunoton kohteena voi olla vain esine. Samalla toimivaltaa rajattiin siten, että haltuunotto olisi mahdollista vain rikoksesta epäillyn kiinniottamisen yhteydessä. Erävalvontalain 13 §:ään lisättäväksi ehdotetun 3 momentin viimeisen lauseen viittausta pakkokeinolakiin täsmennettiin.

Maa- ja metsätalousministeriö muutti valvontaviranomaisten tarkastusoikeutta koskevia säännösehdotuksia siten, että henkilön kulkuneuvon tarkastaminen ei olisi mahdollista. Henkilön mukana oleviin tavaroihin kohdistettuna toimivaltuus olisi olennaisesti rajatumpi. Ehdotettu sääntely ei mahdollista sen tarkastamista, mitä tarkastettavalla on vaatteissaan tai muuten yllään, jolloin tarkastuksessa puututtaisiin henkilön henkilökohtaiseen koskemattomuuteen vähemmän kuin pakkokeinoissa tarkoitettua henkilöntarkastuksessa. Lisäksi esitykseen lisättiin ehdotus kalastuslain 99 §:n muuttamisesta. Ehdotuksen tarkoituksena on selventää Metsähallituksen erätarkastajan asemaa valvontaviranomaisena.

Sisäministeriön poliisiosaston ja rajavartio-osaston lausunto

Sisäministeriön poliisiosasto katsoo, että lausuntokierroksella ollutta ehdotusta on lausuntopalautteen perusteella muokattu oleellisilta osin poliisiosaston lausunnoissaan ehdottamalla tavalla. Nyt eduskunnalle annettu muokattu esitys on siten sellainen, että poliisiosasto voi yhtyä sen tavoitteisiin ja keinoihin erävalvonnan tehokkuuden ja tuloksellisuuden parantamiseksi sekä kansalaisten oikeusturvan varmistamiseksi.

Sisäministeriön rajavartio-osastolla, joka toimii samalla Rajavartiolaitoksen esikuntana, ei ole hallituksen esitykseen erityistä huomautettavaa, vaan se kannattaa ehdotettuja säännöksiä poliisiosaston tavoin korjatussa muodossaan. Sen mielestä esitutkinnan osalta on käytännön tasolla hyvä asia se, että erätarkastajilla on jatkossa mahdollisuus turvata esitutkinnan suorittamista ainakin jossakin määrin. Edellä todetun perusteella Rajavartiolaitoksen esikunta ei myöskään anna asiassa enää erikseen omaa lausuntoa, koska sen näkemykset tulevat esille tässä sisäministeriön lausunnossa.

Helsingissä 13.5.2024

Poliisitarkastaja

Seppo Sivula